

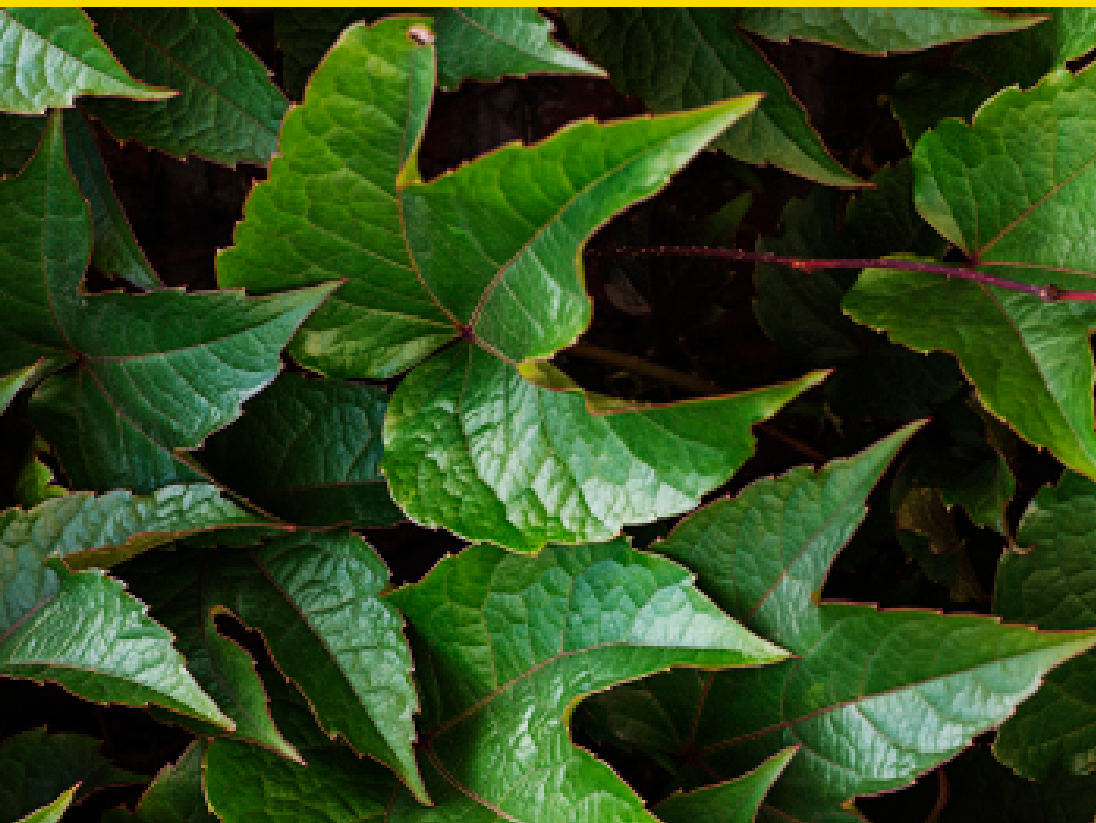
INSTITUTT FOR GRUNNSKOLE- OG FAGLÆRERUTDANNING
FAKULTET FOR LÆRERUTDANNING OG INTERNASJONALE
STUDIER

Tips for praksislærere som har lærerstudenter i digital praksis

Kristina Johnsdatter Andreasen, Vibeke Bjarnø, Janne Herseth og Henrikke Flittig Aardalen

Dette notatet er utarbeida under pandemien i 2020 grunnet henvendelser fra praksisfeltet om behov for tips, en veileder, der lærere skal veilede lærerstudenter i en helt eller delvis fysisk stengt skole. Bruk av teknologi til å veilede lærerstudenter, gjennomføre digital praksis og digital undervisning med elever har mye til felles. Gjennom notatet behandler vi dette litt om hverandre. I teknologitette omgivelser er tankegang rundt klas-seledelse og personvern sidene knytta til digital dømmekraft sentralt. Det er disse delene av digital dømmekraft vi berører i dette notatet, sider som f.eks. opphavsrett blir ikke tatt opp. Det er tenkt at leserne selv skal tilpasse tipsene fra notatet ut fra aktuelle situasjoner de befinner seg i. Dette er versjon 2 av notatet, personvern og datasikkerhet rundt valg av digitale verktøy er tydeliggjort.

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	2
2.0 Å være nettveileder og tips til veiledningssamtalen.....	2
2.1 Før og etterveiledning - et eksempel for valg av digitale verktøy.....	2
2.2 Tips til hva du kan veilede på og be studentene tenke over:.....	3
3.0 Hvordan veilede og vurdere digital undervisningspraksis.....	4
3.1 Tips til vurdering av studentenes arbeid med digital klasseledelse	5
3.2 Tips til undervisning med elever i teknologitette omgivelser.....	6
3.3 Tips til vurdering av studentenes arbeid med digital undervisning	7
4.0 Tips til hvor starte i valg av digitale verktøy.....	8

1.0 Innledning

Dette dokumentet er ment som tips til praksislærere som kommer i en situasjon der dere skal veilede og vurdere lærerstudenter helt eller delvis i digital praksis.

I en digital praksis er det viktig å huske at all tidligere erfaring fra ordinær fysisk praksis er relevant for den nye situasjonen. Innholdet og det læringsutbyttet studentene skal oppnå er det samme. Det som er nytt er å finne fram til egne verktøy for å skape de tidligere kontekstene der en kunne være fysisk sammen. Skoleeiere har ulike digitale verktøy de har inngått databehandleravtaler for som kan benyttes i en digital praksis sammen med elever. I tillegg kan de høyere utdanningsinstitusjonenes verktøy tas i bruk i digital veiledning med studentene.

Praksis for lærerstudenter har gjerne følgende hovedområder; lærerrolla, klasseledelse og undervisning. Denne veilederen forsøker å gi tips til å veilede og vurdere disse tre hovedområdene. En sentral del av lærerstudenters praksis omhandler også deres utvikling av profesjonskompetanse som blant annet dreier seg om å møte til avtalt tid, ta ansvar for planlegging og etterarbeid til undervisning, praktiske oppgaver, samarbeid, ta imot veiledning, og faglige begrunnelser og refleksjon over egne praksiserfaringer. Å veilede og vurdere på disse områdene er fullt mulig også i en digital kontekst.

2.0 Å være nettveileder og tips til veiledningssamtalen

I en digital veiledning som i annen veiledning er det viktig at veileder har tenkt gjennom hvordan tilrettelegge prosessen. På samme måte som i ordinær veiledning tar en gjerne utgangspunkt i et veiledningsdokument.

Hva bør avklares i forkant eller i starten av veiledninga? Det kan være å tenke gjennom grep en må ta for å sikre seg at studentene følger veiledningsprosessen ved å summere opp underveis og spørre om en har forstått en person riktig, om de trenger tenkepauser, vurdere å dele praksisgruppa opp i mindre enheter ol. Det er også viktig å ha tenkt ut i forkant hvilke verktøy en skal bruke/teste ut i veiledning. Oppdater deg på de verktøyene som er tilgjengelig ved din skole, og informer studentene om dette. Det å teste ut ulike typer av digitale verktøy i veiledning kan også bidra til å skaffe både seg selv og lærerstudentene verdifull erfaring som kan bidra til å finne fram til digitale verktøy som også egner seg i ulike undervisningspraksiser med elevene. Det å prøve ut de forskjellige verktøyene vil kunne føre til endring og utvikling av så vel veilednings- som undervisningskompetanse. Det sentrale er ikke at alle veiledningssituasjoner blir perfekte, men heller at både praksislærer og studenter opparbeider seg ulik erfaring slik at dere i det videre kan velge de digitale verktøy som fungerer best i deres praksis.

2.1 Før og etterveiledning - et eksempel for valg av digitale verktøy

Hvordan skal selve veiledninga gjennomføres? Skal den være skriftlig, muntlig eller en kombinasjon av begge? Skal veiledninga, uavhengig av om den er muntlig eller skriftlig,

foregå i sanntid? Skal studentene forberede noe i forkant? Det er mange slike spørsmål en må tenke gjennom for å velge egna digitale verktøy til veiledning av studentene.

- E-post kan være egna hvis en skal sende studentene noe de skal tenke over i forkant. Det egner seg også for spørsmål og svar selv om det er mange andre teknologier som støtter dette, som f.eks. diskusjonsfora, chat ol. Her kan en tenke refleksjonslogg som et eksempel.
- Skal en snakke med en eller flere studenter (praksisgruppa) i sanntid, kan en pratekanal være egna, f.eks. i Teams, på Zoom, Skype, Google Meet eller andre lignede verktøy.
- Utvikling av veiledningsgrunnlag/ -dokument kan studentene gjøre slik at det kan deles med praksislærer og eventuelt medstudenter for lesing, kommentarer og diskusjon. Dette kan i dag gjøres på mange ulike måter. F.eks. SharePoint kan brukes i kombinasjon med Teams. Hvis en gjør det, må en være bevisst på hvem som har tilgang til veiledningsdokumentet. Er det et planleggingsteam for praksislærer og studentene, eller har også elevene tilgang? Det er viktig å tenke gjennom tilganger og sikkerhet slik at personvernet ivaretas.

Når lærerstudentene skal forberede digital undervisning, er det en god del momenter som bør med i veiledningsgrunnlaget/ -dokumentet som ikke vanligvis nevnes. Tips til punkter, se neste avsnitt retta mot gjennomføring av digital undervisningspraksis.

Lærerstudenter har tilgang til de eksemplifiserte lisensbelagte verktøyene via sin utdanningsinstitusjon. De er også mulige verktøy på nett. Mange skoler har også tilgang til flere av verktøyene som er nevnt. Uansett kan praksislærer be sine lærerstudenter om å finne fram til nødvendig teknologi til veiledningssituasjonene. Den sikre Zoom-løsninga universitets- og høyskolesektoren benytter, har studentene tilgang til, og kan brukes med praksislærer. Hvis elevene inkluderes, må en sikre at verktøyene en bruker er godkjent hos den aktuelle skoleeier (at de har databehandleravtaler for det aktuelle verktøyet).

2.2 Tips til hva du kan veilede på og be studentene tenke over:

- Hva er spesielt for digital klasseledelse? Bruke gjerne refleksjonslogg aktivt.
- Se etter sosialt samspill og samarbeid mellom elever i de digitale kontekstene.
- Be studentene ta ansvar for daglige rutiner knyttet til digital oppførsel, nettikette/digital danning.
- Be studentene gjøre seg kjent med ulike strategier og tiltak knytta til konflikthåndtering digitalt.
- Drøft ulike måter å utøve digital klasseledelse på med tanke på ulike klasser og ulike skole-/undervisningsfag.
- Hvordan ivareta elevenes personvern og informasjonssikkerhet?

3.0 Hvordan veilede og vurdere digital undervisningspraksis

I dette avsnittet gir vi noen eksempler på hva du kan snakke med lærerstudenter som skal gjennomføre digital undervisning om, som da også blir kriterier/områder du kan bruke i din vurdering av dem.

Selv om eventuelt du og elevene er på skolen, mens lærerstudentene ikke er til stede, er det viktig å la lærerstudentene få gjennomføre undervisningssituasjoner med elevene digitalt. Dette er også en god trening for elevene hvis din klasse kommer i karantene eller skolen på et seinere tidspunkt blir stengt ned. Da vil elevene være kjent med denne arbeidsformen.

I digital undervisningspraksis/veiledning omhandler dette å legge til rette for hvordan **skape relasjon på digitale arenaer**.

- Gjennomføre digitale møter en-til-en og i mindre grupper
- Være lydhør og fleksibel for å hjelpe eleven med å bli komfortabel i det digitale klasserommet, for eksempel ved elevpresentasjoner
- Være bevisst på hvordan man framstår for elever på skjermen; kroppsspråk og plassering i skjerm bilde, lyssetting og bakgrunn
- Være bevisst på hvor man fester blikket og hvordan det oppleves fra elevens synsvinkel (ser du inn i kamera slik at elevene oppfatter at du ser på dem eller ser du på en skriftlig tekst, et bilde eller annet)

I **digital klasseledelse** må det defineres rammer og regler for det digitale klasserommet uavhengig av hvilke digitale verktøy som tas i bruk med elevene.

- Digitale klasseregler
  - Personvern
  - Nettikette
    - Ta bilder, deling
    - Digital oppførsel: kroppsspråk, tekst og multimodale uttrykk
  - Refleksjon rundt digitale klasseregler og oppfølging av disse
- Retningslinjer for kommunikasjon mellom lærer og elev
  - Hvordan få ordet, stille spørsmål
  - Muting
  - Kamera på/av
  - Chat
- Retningslinjer for kommunikasjon mellom elever
  - Chat (Showbie, teams, zoom)
  - Muntlig samtale

- Samarbeidsarenaer
  - Breakoutrooms i Zoom
  - Teams-rom eller kanaler for gruppearbeid
- Tidsspenn
  - Fokus
  - Lengde på økter
  - Pauser
    - Aktiviteter

Det å være en tydelig voksenperson og rollemodell overfor elevene i digitale omgivelser er en viktig del av det en vurderer i lærerstudenters digitale praksis.

3.1 Tips til vurdering av studentenes arbeid med digital klasseledelse

Eksemplene nedenfor er valgt ut på bakgrunn av ulike vurderingskriterier som er lagt inn i vurderingsrapporter for praksis ved OsloMet. Tilsvarende kriterier finnes ved andre lærerutdanningsinstitusjoner, vi bygger alle på nasjonale forskrifter og retningslinjer.

Studentens evne til

- å tilrettelegge digitale undervisningsøkter; lengde på økter, pauser, tilrettelegging for samarbeid, kommunikasjon, distribusjon og innsamling av lærestoff
- å etablere kontakt med elevene på digitale plattformer
- å kunne lede samtaler med elever på klasse- og gruppenivå på digitale plattformer
- å skape et godt digitalt arbeidsmiljø i klassen
- å legge til rette for gode læringsprosesser digitalt i studiefagene
- å utvikle en god relasjon til enkeltelever og til hele klassen i digitale omgivelser
- å følge opp enkeltelever og samtidig ha oversikt over klassen på digitale plattformer
- å kunne følge opp rutiner og etablerte arbeidsvaner i det digitale klasserommet
- å håndtere uventede situasjoner som oppstår i det digitale klasserommet på en god måte
- å lede samtaler og legge til rette for faglige diskusjoner i det digitale klasserommet

3.2 Tips til undervisning med elever i teknologitette omgivelser

I **planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningssituasjoner** må en se om lærerstudentene har en bevisst tilnærming til det digitale læringsdesignet på samme måte som det kreves i ordinære fysiske lærings situasjoner. **Tilpassa opplæring og læringsfremmende vurdering** er en sentral del av et slikt arbeid.

- Hvilke muligheter/begrensninger ligger i verktøyene som brukes?
  - Tildeling av oppgaver
  - Muligheter for ulike løsningsformer/medier
- Alternative læringsarenaer som sikrer og ivaretar elevenes personvern og sikkerhet
  - Løsningsorientering ut fra elevens behov

Et konkret eksempel for bruk av variert teknologi i en lærings situasjon:

- Møtes til felles oppstart i Zoom
- Deler opp i mindre grupper for diskusjon basert på forberedte oppgaver
  - Funksjonen break out rooms gjør det mulig å dele opp i både tilfeldige og bestemte grupper med X antall deltakere i hver.
  - Be elevene levere sine svar i et nytt digitalt verktøy som f.eks. mentimeter eller padlet. Gjør gjerne lenker til svarsted, oppgaver ol. tilgjengelig i chatfunksjonen
- Samles til felles oppsummering ved å kalle elever/studenter tilbake via funksjon i Zoom

Det å gjennomføre en slik læringsøkt kan selvsagt gjøres ved at studenter er med digitalt og du og elevene er med samla fra det fysiske klasserommet eller at noen elever er der med deg og andre med via nett. Dette siste kalles en hybrid tilnærming.

Noen andre konkrete eksempler er som følger:

- Studenter kan være en ressurs inn i undervisning og gruppearbeid på Teams der de følger en eller flere elevgrupper fast, og veilede dem individuelt og i gruppe.
- Studentene kan være en ressurs ved å veilede elever i bruk av for eksempel Teams, opprette og lagre dokumenter, innlevering av oppgaver, gjennomføre interaktive oppgaver, søke på nett m.m. Dette kan de gjøre både ved fysisk og/eller digital tilstedeværelse.
- Studentene kan tildeles oppgaver/få ansvar for å bidra til å videreutvikle den digitale undervisninga og opplæringa ved å benytte ulike verktøy. De kan gjerne gis oppgaver i å skreddersy undervisningsopplegg enten en gruppe elever eller hele klassen har behov for, og derigjennom bidra til bruk av varierte arbeidsformer.

- En eller flere studenter som for eksempel sitter i karantene kan bes om å utvikle digitalt materiale i formen omvendt klasserom («Flipped classrom») som kan presenteres/brukes av elevene. Ressursene kan brukes uavhengig av om lærerstudentene er fysisk med i klasserommet eller ikke.

3.3 Tips til vurdering av studentenes arbeid med digital undervisning

Studenten skal

- utarbeide didaktiske planleggingsdokumenter for digitale undervisningsøkter
- prøve ut ulike digitale verktøy, digitale læremidler og ressurser i studiefagene
- utvikle og gjennomføre differensierte digitale undervisningsopplegg i studiefagene
- observere elevenes arbeidsvaner og arbeidsmåter i digital undervisning i studiefagene
- prøve ut ulike digitale vurderingsformer i studiefagene
- vurdere elevarbeid og gi skriftlig og multimodal tilbakemelding på elevarbeid i studiefagene

Beskrivende vurdering av studentens arbeid med digital undervisning

Knytt vurderingen til følgende kriterier:

Studentens evne til

- å utvikle, begrunne og gjennomføre digitaldidaktiske undervisningsplaner
- å formidle kunnskap i studiefagene for hel klasse på digitale plattformer
- å holde på elevenes oppmerksomhet på digitale plattformer
- å legge til rette for elevaktivitet gjennom bruk av ulike digitale arbeidsformer
- å utvikle differensierte tiltak for enkeltelever med bruk av digitale ressurser (inkludert spesialundervisning)

4.0 Tips til hvor starte i valg av digitale verktøy

I høyere utdanning brukes en del av verktøyene nedenfor, og som du som praksislærer kan bruke med lærerstudentene i veileiing og andre situasjoner. Når elever er involvert, tar dere utgangspunkt i skolens tilgjengelige digitale verktøy som skoleeier har databehandler avtaler for, og finner fram til tilsvarende aktuelle verktøy dere kan benytte.

- Menti for å samle inn svar/refleksjoner + evt. vise i plenum
  - Adm/praksislærer for å lage klart til bruk: <https://www.mentimeter.com/> Inngang lærerstudenter som skal skrive inn svar: <https://www.menti.com/>
- De fleste høyere utdanningsinstitusjoner har egne sikre løsninger med Zoom som studenter kan ta i bruk sammen med sin praksislærer
  - OsloMet: <https://oslomet.zoom.us/>
  - UiO: <https://uio.zoom.us/>
  - NMBU: <https://nmbu.zoom.us/>
  - NLA: <https://www.nla.no/om-nla2/digital/nettundervisning/zoom/>
- Padlet kan også brukes til å samle inn svar/refleksjoner og enkelt vise i plenum hvis ønskelig: <https://padlet.com/>

Verktøy ala Menti og Padlet kan også brukes for enkel innsamling av informasjon fra elevene som du som praksislærer og lærerstudentene kan bruke for videre planlegging og evaluering av læringsarbeidet. Det er da viktig å finne ut om skolen har tilsvarende verktøy de har godkjente avtaler for.